

บรรยายสรุปจังหวัดตาก

ประจำปี ๒๕๕๕

กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดตาก

โทรศัพท์ ๐-๕๕๕๑-๑๕๕๖ มท. ๒๓๓๐๕

โทรสาร ๐-๕๕๕๑-๑๕๐๓ มท. ๒๓๕๕๕

สารบัญ

	หน้า
● ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดตาก	๑
สัญลักษณ์ประจำจังหวัด	๒
การปกครอง	๔
การนับถือศาสนา	๔
● ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ	๕
ผลการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (GPP) ที่มีต่อรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร	๕
การประกอบอาชีพ	๕
รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕	๕
สถานการณ์การค้าชายแดนไทย – พม่า ด้านอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก	๖
● ข้อมูลด้านสังคม	๖
การศึกษา	๖
การสาธารณสุข	๗
● ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวและขนบธรรมเนียมประเพณี	๘
อำเภอเมืองตาก	๘
อำเภอบ้านตาก	๙
อำเภอสามเงา	๑๐
อำเภอแม่สอด	๑๑
อำเภอพบพระ	๑๒
อำเภออุ้มผาง	๑๓
อำเภอแม่ระมาด	๑๔
อำเภอท่าสองยาง	๑๕
สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติอื่นๆ	๑๖
สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดตาก	๑๖
● วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด	๑๗

จังหวัดตาก

ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดตาก

จังหวัดตากตั้งอยู่ภาคเหนือตอนล่างของประเทศ มีพื้นที่ทั้งหมด ๑๖,๔๐๖.๖๕ ตารางกิโลเมตร ซึ่งมีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับที่ ๔ ของประเทศ สภาพภูมิประเทศของจังหวัดตากเป็นพื้นที่ตามแนวเทือกเขา โดยสภาพพื้นที่จะถูกแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนใหญ่ ๆ โดยมีเทือกเขาถนนธงชัยกั้นกลาง ทำให้ลักษณะภูมิอากาศแตกต่างกันไป เนื่องจากเทือกเขาถนนธงชัยเป็นตัวปะทะมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดียและทะเลอันดามัน ทำให้ซีกตะวันออกได้รับความชุ่มชื้นจากลมมรสุมไม่เต็มที่ สภาพแห้งแล้ง ส่วนฝั่งตะวันตกจะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมมากกว่าทำให้ปริมาณฝนตกมีความชุ่มชื้น โดยเฉพาะในพื้นที่ที่อยู่ในเขตภูเขา

ส่วนที่ ๑ ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันออก ประกอบด้วย ๔ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา และอำเภอวังเจ้า สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงและที่ราบสูง ลาดเอียงลงไปทางทิศตะวันออกสู่น้ำปิงและแม่น้ำวัง ทำให้เกิดพื้นที่ราบแคบริมสองฝั่งของแม่น้ำ

ส่วนที่ ๒ ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกประกอบด้วย ๕ อำเภอ ได้แก่อำเภอแม่สอด อำเภอ พบพระ อำเภอแม่ระมาด อำเภออุ้มผาง และอำเภอท่าสองยาง ภูมิอากาศได้รับอิทธิพลมาจากมหาสมุทรอินเดียและทะเลอันดามัน มีความชุ่มชื้น ฝนตกมากกว่าซีกด้านตะวันออก

จังหวัดตากมีอาณาเขตติดต่อกับ ๙ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง สุโขทัย กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุทัยธานี กาญจนบุรี และ ๑ ประเทศ คือ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (หรือพม่าเดิม) โดยมีพรมแดนติดต่อ ยาวประมาณ ๕๔๒ กม.

สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

๑. ตราประจำจังหวัด
๒. คำขวัญประจำจังหวัด
๓. ธงประจำจังหวัด
๔. ต้นไม้ประจำจังหวัด
๕. ดอกไม้ประจำจังหวัด

๑. ตราประจำจังหวัด

รูปพระบรมรูปสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงช้างเหนือครุฑหลังน้ำทักษิโณทก หมายถึง เมื่อสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงยกกองทัพไปช่วยพระเจ้าหงสาวดีรบอังวะนั้น พระมหาอุปราชเมืองพม่า สั่งให้ทหารคูใจคอยตี ขนบและปลงพระชนม์เสียให้ได้ ความแต่กรู้ถึงพระกรณสมเด็จพระนเรศวรที่เมืองแครง จึงทรงประชุมชาวเมือง และบรรดาแม่ทัพนายกอง เมื่อเดือน ๒ ปีวอก พ.ศ. ๒๑๒๗ ทรงหลังน้ำทักษิโณทกเหนือแผ่นดิน ประกาศอิสรภาพไม่ยอมขึ้นกับเมืองอังวะ อีกต่อไป จังหวัดตากเป็นด่านแรกที่สมเด็จพระนเรศวรทรงช้างยกกองทัพกลับเข้ามาถึงราชอาณาจักรไทย เช่นเดียวกับที่เมืองนี้เคยเป็นทางผ่าน ที่ชาวอินเดียเดินทางเข้าเมืองไทยในสมัยโบราณ

๒. คำขวัญประจำจังหวัด

“ธรรมชาตินำยล ภูมิพลเขื่อนใหญ่ พระเจ้าตากเกรียงไกร เมืองไม้และปางาม”

๓. ธงประจำจังหวัด

/ ดอกไม้ประจำจังหวัด...

๔. ดอกไม้ประจำจังหวัด

ชื่อ	เสี้ยวดอกขาว
ชื่อสามัญ	Orchid Tree, Purple Bauhinia
ชื่อวิทยาศาสตร์	Bauhinia variegata L.
ลักษณะทั่วไป	ต้นสูง ๕-๑๐ เมตร ผลิตใบ เรือนยอดกลม ใบเดี่ยวค่อนข้างกลม ปลายและโคนใบเว้า คล้ายใบแปดติดกัน ใต้ใบมีขน ออกดอกเป็นช่อที่ซอกใบและปลายกิ่ง ๖-๑๐ ดอก มี ๕ กลีบคล้ายดอกกล้วยไม้มีกลิ่นหอมอ่อนๆ ออกดอกตลอดปี ดอกดกช่วง เดือน พฤศจิกายน-มีนาคม ผลเป็นฝักแบน เมื่อแก่ จะแตกเป็น ๒ ซีก
ถิ่นกำเนิด	อินเดีย, มาเลเซีย

๕. ต้นไม้ประจำจังหวัดตาก

ชื่อ	ไม้แดง
ชื่อสามัญ	Iron Wood
ชื่อวิทยาศาสตร์	Xylia sylocarpa Var. kerrii (Craib & Hutch.) I. Nielsen
ลักษณะทั่วไป	เป็นไม้ยืนต้น สูง ๑๕-๓๐ เมตร กิ่งก้าน และยอดอ่อนมีขนละเอียดสีเหลือง ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้นเรียงสลับ ประกอบด้วย ๒ ช่อ ใบแตกออกเป็น ๒ ง่าม ใบย่อย ๔-๕ คู่รูปไข่หรือรูปไข่แกมขอบขนาน ออกดอกเป็นช่อทรงกลมคล้ายดอกกระถิน ที่ปลายกิ่งและซอกใบ กลีบดอกสีขาว ผล เป็นฝักรูปไต แบน แข็ง เป็นไม้หลักของป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งทั่วๆ ไป
ถิ่นกำเนิด	

การปกครอง

จังหวัดตากมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๕๘๓,๙๗๕ คน เป็นชาย ๒๙๕,๖๗๐ คน หญิง ๒๘๘,๓๐๕ คนแบ่งเขตการปกครองเป็น ๙ อำเภอ ซึ่งการปกครองท้องถิ่นจำแนกได้ คือ ๑ เทศบาลนคร ๑ เทศบาลเมือง ๑๗ เทศบาลตำบล ๔๙ อบต. ตำบล ๖๓ ตำบล ๕๖๒ หมู่บ้าน

(ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ : จากที่ทำการปกครองจังหวัดตาก)

ประชากร	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
ชาย	๒๙๕,๖๗๐	๕๐.๖๓%
หญิง	๒๘๘,๓๐๕	๔๙.๓๗%
รวม	๕๘๓,๙๗๕	๑๐๐%

อาชีพหลักได้แก่เกษตรกรรม และอาชีพรองได้แก่การค้าและการบริการ

จังหวัดตากมีชนเผ่าชาวเขาทั้งสิ้น ๖ เผ่า คือ

ชนเผ่า	จำนวนประชากร (คน)	คิดเป็นร้อยละ
กระเหรี่ยง	๑๓๑,๖๗๓	๖๖.๘๘
ม้ง	๔๓,๒๐๔	๒๑.๙๔
คนไทยที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง	๑๓,๕๐๖	๖.๘๖
มูเซอ	๔,๓๖๖	๒.๒๒
อีเก้อ	๑,๖๕๖	๐.๘๔
ลีซอ	๑,๖๒๒	๐.๘๒
เย้า	๘๖๒	๐.๔๔
รวม	๑๙๖,๘๘๙	๑๐๐.๐๐

การนับถือศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมานับถือศาสนาคริสต์, อิสลาม

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

ผลการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (GPP) ที่มีต่อรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร

ผลิตภัณฑ์จังหวัดตาก ปี ๒๕๕๓ พบว่าประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว ๖๔,๕๔๕ บาทต่อคนต่อปี เป็นอันดับที่ ๗ ของภาคเหนือ และเป็นอันดับที่ ๔๗ ของประเทศ มูลค่าเพิ่ม ณ ราคาประจำปี ส่วนใหญ่มาจากนอกภาคเกษตร จำนวน ๒๕,๖๖๖ ล้านบาท ส่วนมูลค่าเพิ่ม ณ ราคาประจำปีจากภาคเกษตรกรรม จำนวน ๘,๖๒๘ ล้านบาท รวมมูลค่าเพิ่ม ณ ราคาประจำปี ๒๕๕๓ เท่ากับ ๓๔,๒๙๔ ล้านบาท

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผลประมาณการ ปี ๒๕๕๔ โดยสำนักงานคลังจังหวัดตากคาดการณ์ว่าประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวเพิ่มขึ้น ๘๙,๗๔๓ บาทต่อคนต่อปี รวมมูลค่าเพิ่ม ณ ราคาประจำปี ๒๕๕๔ ประมาณ ๔๘,๐๖๔ ล้านบาท

การประกอบอาชีพ

อาชีพหลักของประชากรจังหวัด คือ ทำนา เพาะปลูกพืชผักผลไม้ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง ถั่วเขียวถั่วมัน มันสำปะหลัง อ้อยเอทานอล กะหล่ำปลี ผักกาดขาวปลี ข้าวโพดหวาน กระเทียมหัว ลำไย กล้วยไข่ กล้วยน้ำว่า ยังมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืดและเลี้ยงวัวพันธุ์เนื้อ ซึ่งเป็นอาชีพที่ได้รับการส่งเสริมนอกจากอาชีพรับจ้าง และการค้าที่เป็นอาชีพที่ทำรายได้สู่จังหวัดตากอีกทางหนึ่งด้วย

รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕

ลำดับของจังหวัด	อำเภอ	รายได้เฉลี่ย / คน / ปี (บาท)
๑	ท่าสองยาง	๔๑,๕๕๖
๒	แม่ระมาด	๔๕,๑๑๙
๓	อุ้มผาง	๔๕,๖๒๒
๔	พบพระ	๔๖,๖๙๕
๕	แม่สอด	๕๑,๙๔๔
๖	วังเจ้า	๕๓,๓๗๙
๗	เมืองตาก	๖๐,๐๗๐
๘	บ้านตาก	๖๐,๙๑๒
๙	สามเงา	๖๘,๐๙๓
เฉลี่ยรายได้ต่อคนต่อปีของคนในพื้นที่		๕๒,๕๙๙

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตาก

สถานการณ์การค้าชายแดนไทย - เมียนมาร์ ด้านอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	ปีงบประมาณ				
	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕
การส่งออก	๑๗,๕๑๓	๒๒,๑๗๔	๒๘,๖๗๓	๑๗,๖๖๙	๓๓,๗๘๖
การนำเข้า	๑,๒๐๗	๑,๗๑๔	๑,๐๕๐	๘๔๓	๑,๐๘๒
มูลค่ารวม	๑๘,๗๒๐	๒๓,๘๘๘	๒๙,๗๒๓	๑๘,๕๑๓	๓๔,๘๖๘
ดุลการค้า	๑๖,๓๑๓	๒๐,๔๖๐	๒๗,๖๒๓	๑๖,๘๒๕	๓๒,๗๐๔

หมายเหตุ ข้อมูลประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๕ (เดือนตุลาคม ๒๕๕๔ - กันยายน ๒๕๕๕)

ข้อมูลด้านสังคม

การศึกษา

- จำนวนโรงเรียน จำแนกตามสังกัดเป็นรายอำเภอ ปีการศึกษา ๒๕๕๕

ที่	อำเภอ	รวม	สังกัด		
			สนง.คกก.การศึกษา ขั้นพื้นฐาน	สำนักบริหารงาน คกก. ส่งเสริมการศึกษาเอกชน	อปท.
๑	เมืองตาก	๕๑	๔๒	๕	๔
๒	บ้านตาก	๓๐	๒๙	๑	-
๓	สามเงา	๒๔	๒๔	-	-
๔	แม่ระมาด	๒๘	๒๔	๑	๕
๕	ท่าสองยาง	๒๐	๒๐	๑	-
๖	แม่สอด	๖๒	๔๐	๘	๑๔
๗	พบพระ	๓๐	๒๕	๒	๓
๘	อุ้มผาง	๑๘	๑๕	-	๓
๙	วังเจ้า	๑๘	๑๖	๒	-
ยอดรวม		๒๘๑	๒๓๕	๒๐	๒๖

การสาธารณสุข

● ภาครัฐ

▪ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

โรงพยาบาลทั่วไป	๒	แห่ง
โรงพยาบาลชุมชน	๖	แห่ง
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	๑๘	แห่ง
สถานีอนามัย	๙๖	แห่ง
ศูนย์สุขภาพชุมชน	๒๘	แห่ง
สถานบริการสาธารณสุขชุมชน	๓๖	แห่ง

▪ สังกัดกระทรวงอื่นๆ/รัฐวิสาหกิจ

โรงพยาบาลค่ายวชิรปราการ	๑	แห่ง
ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล	๑	แห่ง
สถานพยาบาลการไฟฟ้าฝ่ายผลิตเขื่อนภูมิพล	๑	แห่ง
สถานีกาชาดเพชรตัน	๑	แห่ง

● เอกชน

โรงพยาบาลพะวอ	๑	แห่ง
สถานพยาบาลเวชกรรม (แพทย์)	๔๘	แห่ง

ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวและขนบธรรมเนียมประเพณี

อำเภอเมืองตาก

๑. ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ตั้งอยู่ที่ถนนจรดวิถีท่อง ไกล่กับสำนักงานท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ศาลนี้แต่เดิมอยู่ที่วัดดอยข่อยเขาแก้ว ฝั่งตรงข้ามกับตัวเมือง ในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ ชาวเมืองตากช่วยกันสร้างศาลขึ้นใหม่พร้อมกับให้กรมศิลปากรหล่อพระบรมรูปสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ขนาดใหญ่กว่าพระองค์จริงเล็กน้อย พระอิริยาบถที่กำลังประทับอยู่บนราชอาสน์ มีพระแสงดาบวางพาดอยู่ที่พระเพลา ทุกปีในระหว่างวันสิ้นปี และวันขึ้นปีใหม่ จะมีงานฉลองเป็นประเพณีชื่อว่า “งานตากสินมหาราชานุสรณ์และงานกาชาดจังหวัดตาก” ในงานมีละครประกอบ แสง เสียง เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ศาลนี้เป็นที่เคารพสักการะของประชาชนทั่วไป

๒. ประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีปพันดวง

จัดขึ้นทุกปีในช่วงเดือนพฤศจิกายน ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ เป็นประเพณีเก่าแก่ที่ชาวจังหวัดตากสืบทอดกันมาช้านาน เกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้านที่สืบทอดแต่โบราณเกี่ยวกับการลอยกระทงในวันเพ็ญเดือนสิบสอง เพื่อขอขมาพระแม่คงคา คือ แม่น้ำปิง โดยมีจุดเด่นที่ต่างจากการลอยกระทงทั่วไปคือ ตัวกระทงทำจากกะลามะพร้าว ภายในบรรจุด้วยขี้ไต้ หรือเชื้อเพลิงที่เตรียมไว้แล้วจุดไฟปล่อยให้ลอยลง แม่น้ำปิง กระยะห่างเท่าๆกัน สม่่าเสมอไม่ขาดสาย ส่องแสงระยิบระยับ เต็มท้องน้ำลอยไปตามสายน้ำของลำน้ำปิงดูสวยงาม

๓. น้ำตกลานสาง

อุทยานแห่งชาติลานสาง อยู่ที่บ้านลานสาง ตำบลแม่ท้อ ห่างจากตัวจังหวัดตากไปตามทางหลวงหมายเลข ๑๐๕ ประมาณ ๒๐ กม. สภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับซับซ้อนติดต่อกันเกือบตลอดทั้งพื้นที่ เป็นแหล่งกำเนิดของลำธารหลายสาย เช่น ห้วยลานสาง ห้วยท่าเลย์ คลองห้วยทราย ห้วยอุ้มยอม ตามตำนานเล่ากันว่าเมื่อครั้งสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พลัดหลงกับกองทัพ ได้มีแสงสว่างพุ่งขึ้นบนท้องฟ้า บริเวณที่พระเจ้าตากประทับ และเป็นเวลาฟ้าสาง จึงเรียกว่า “ลานสาง” สำหรับสถานที่ที่น่าสนใจในอุทยาน คือ น้ำตกผาลาด น้ำตกลานเลี้ยงม้า น้ำตกลานสาง น้ำตกผาผึ้ง น้ำตกผาเท น้ำตกท่าเลย์ และจุดชมวิว ที่สามารถมองเห็นตัวเมืองตากได้

๔. ต้นกระบากใหญ่ที่สุดในโลก (อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช)

อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช ตั้งอยู่ในท้องที่ ๒ อำเภอ คือ อำเภอเมืองตาก และอำเภอแม่สอด ห่างจากตัวอำเภอเมืองตากประมาณ ๓๕ กิโลเมตร พื้นที่เขตป่าแม่ท้อ อำเภอเมือง และป่าแม่ละเมา อำเภอแม่สอด ภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงชันสลับซับซ้อน สภาพป่าสมบูรณ์ เป็นอุทยานฯ ที่มีป่าหลายชนิด เช่น ป่าดิบเขา ป่าสนเขา ป่าดงดิบ ป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณ อุทยานฯ มีอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี สถานที่ที่น่าสนใจ ได้แก่ เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ต้นกระบากใหญ่ สะพานหินธรรมชาติ น้ำตกปางอ้าน้อย ถ้ำธารลอดผาขาว-ผาแดง น้ำตกแม่ย่าป่า และน้ำตกสามหมื่นทุ่ง

อำเภอบ้านตาก

๑. วนอุทยานแห่งชาติเขาพระบาท

มีการค้นพบฟอสซิลไม้กลายเป็นหินที่มีความสมบูรณ์และความยาวถึง ๗๒.๒๒ เมตร ซึ่งนับว่าเป็นฟอสซิลไม้กลายเป็นหินที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย

๒. วัดพระบรมธาตุบ้านตาก

อยู่ที่ตำบลเกาะตะเภา เป็นวัดเก่าแก่ที่ได้รับการปฏิสังขรณ์มาหลายครั้ง ตัวพระอุโบสถมีประตูไม้สักแกะสลักที่สวยงาม หน้าบันและจั่วเป็นไม้ หน้าต่างแกะสลักเรื่องราวพุทธประวัติปิดทอง หักบันไดเป็นนาค วิหารเก่ามีเพดานสูง ๒ ชั้น มีช่องลมอยู่โดยรอบ ทำให้อากาศภายในวิหารเย็นสบาย ภายในวิหารประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นปิดทอง และหลวงพ่อบึงใจ นอกจากนี้ยังมีวิหารไม้เก่าแก่มีลวดลายแกะสลักได้อย่างสวยงาม นับเป็นวัดที่มีคุณค่าทางโบราณคดีมาก การเดินทาง จากอำเภอเมืองตากใช้ทางหมายเลข ๑๐๗ สายตาก-บ้านตาก ไปประมาณ ๓๕ กิโลเมตร แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าสู่เส้นทางหมายเลข ๑๑๗๕ ไปประมาณ ๑ กิโลเมตร

๓. เจดีย์ยุทธหัตถี หรือ เจดีย์เฉลิมพระเกียรติพระเจ้ารามคำแหงมหาราช

ชาวบ้านเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “เจดีย์ชนช้าง” ตั้งอยู่บนดอยช้าง ตำบลเกาะตะเภา ดอยช้างเป็นเนินดินเล็กๆ อยู่ทางทิศเหนือของดอยพระธาตุไปเล็กน้อย เป็นเจดีย์โบราณ สร้างในสมัยสุโขทัยมีอายุราว ๗๐๐ ปีเศษ องค์เจดีย์ยุทธหัตถียุ่เยื้องกับวัดพระบรมธาตุประมาณ ๒๐๐ เมตร ลักษณะของเจดีย์ยุทธหัตถีเป็นศิลปะแบบสุโขทัย ก่ออิฐถือปูนฐานกว้าง ๑๒ เมตร เรือนธาตุรูปสี่เหลี่ยมย่อมุมขึ้นไป สูง ๑๖ เมตร เหนือเรือนธาตุทำเป็นล่ำสี่เหลี่ยมย่อมุมตลอดถึงยอดเป็นทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ บนยอดประดับฉัตร มีร่องรอยการซ่อมแซมตลอดมา แต่ไม่เสียรูปทรงเดิม ฐานพุ่มมีลายปูนปั้นเป็นรูปหน้าสิงห์สวยงาม หน้าสิงห์ด้านทิศเหนือยังสมบูรณ์

๔. ประเพณีขึ้นธาตุเดือน ๙

ประเพณีขึ้นธาตุเดือน ๙ งานขึ้นธาตุเดือน ๙ เป็นงานบุญที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการบูชาพระบรมธาตุขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กำหนดการจัดในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ และ ๑๕ ค่ำ เดือน ๙ ของภาคเหนือหรือตรงกับเดือน ๗ ของไทย ประมาณปลายเดือนพฤษภาคมหรือเดือนมิถุนายนของทุกปี ภายในงานมีการจัดขบวนแห่ เช่น ขบวนกลองยาว ขบวนปัจจัยไทยทาน ขบวนต้นเงิน ขบวนต้นผ้าป่า ขบวนตุงไชย ผ้าห่มองค์พระธาตุ โดยเริ่มจากหนองเล่มผ่านสะพานบุญไปยังวัดพระบรมธาตุ เพื่อทำพิธีถวายผ้าห่มองค์พระธาตุ และทำพิธีบวงสรวงเจดีย์ยุทธหัตถีซึ่งเป็นเจดีย์ที่พ่อขุนรามคำแหงฯ ได้สร้างไว้ในคราวทำสงครามยุทธหัตถีชนะขุนสามชน เจ้าเมืองฉอด ที่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของวัดพระบรมธาตุ และทำบุญตักบาตรตามประเพณี ณ วัดพระบรมธาตุ อำเภอบ้านตาก

อำเภอสามเงา

๑. เขื่อนภูมิพล

เขื่อนภูมิพล หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า เขื่อนยันฮี เป็นเขื่อนเอนกประสงค์แห่งแรกในประเทศไทย เป็นเขื่อนคอนกรีตรูปโค้งขนาดใหญ่ที่สูงที่สุดในประเทศไทย และเอเชียอาคเนย์มีความสูงจากฐานถึงสันเขื่อน ๑๕๔ เมตร กั้นแม่น้ำปิงที่เขากแก้ว อำเภอสามเงา สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการผลิตพลังงานไฟฟ้าและด้านชลประทาน

๒. ล่องแพชมทะเลสาบเขื่อนภูมิพล

ลำน้ำปิงบริเวณเหนือเขื่อน ก่อนจะกลายเป็นทะเลสาบหรืออ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ในอดีตนั้นเคยเป็นเส้นทางสัญจรทางน้ำที่สำคัญเพื่อขนถ่ายสินค้าระหว่างนครสวรรค์ สุโขทัย และจากเชียงใหม่สู่ภาคกลาง โดยมีปลายทางที่กรุงเทพฯ สินค้าสำคัญที่ล่องมาจากเชียงใหม่สู่ภาคกลางได้แก่ไม้สัก โดยล่องกันมาเป็นแพไม้สักขนาดใหญ่หรือเรียกว่าแพไม้ซุง ซึ่งในสมัยนั้นการคมนาคมทางบกยังไม่สะดวก ถนนหนทางก็ผ่านป่าเขามากมาย การล่องซุงมาตามลำน้ำถือว่าสะดวกและเสียค่าใช้จ่ายน้อย เพียงแต่อาจต้องเสียเวลานานนับเดือนหรือหลายเดือนกว่าไม้สักจะถึงปลายทางสู่โรงเลื่อยไม้ตามจังหวัดต่างๆทางภาคกลาง

การล่องแพซุงค่อยๆหมดไปเมื่อการขนส่งทางรถไฟเข้ามามีบทบาทในสมัยของรัชกาลที่ ๗ ส่วนการขนส่งทางน้ำบริเวณเหนือเขื่อนได้สิ้นสุดลงนับตั้งแต่เริ่มก่อสร้างเขื่อนภูมิพลเมื่อราวปี พ.ศ.๒๔๙๖ สำหรับการเดินทาง ตื่นตาตื่นใจ ไกล่ลี้ชืด ธรรมชาติ อากาศแสนบริสุทธิ์ ความงดงามสองฟากฝั่งลำน้ำปิง ขุนเขาสูงเสียดฟ้า สามารถพิสูจน์ได้อย่างไม่รู้เบื่อ และระหว่างการเดินทางยังมีสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้แวะเยี่ยมชม ดังนี้ **พระพุทธบาทดอยเขาหนาม** พระพุทธบาทดอยเขาหนาม เป็นเกาะกลางน้ำ มีวัดพระพุทธบาทประดิษฐานอยู่บนยอดดอยภายใน วัดมีรอยพระพุทธบาทและศาลาประดิษฐานองค์พระประธาน ทิวทัศน์โดยรอบงดงาม **เกาะวาเลนไทน์** เป็นเกาะเล็ก มีหาดทราย สามารถเล่นน้ำได้ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปเที่ยวเกาะทั้งสองได้ โดยเช่าเรือจากเขื่อนภูมิพล ล่องไปตามลำน้ำประมาณ ๑๕-๓๐ นาที **วัดพระธาตุแก่งสร้อย** วัด พระธาตุแก่งสร้อย ที่อยู่ตำบลบ้านนา เป็นวัดแห่งหนึ่งที่ขึ้นชื่อของ อำเภอสามเงา มีทิวทัศน์ที่สวยงาม หากต้องการเดินทางสามารถเดินทางไปเที่ยวโดยเช่าแพจากเขื่อนภูมิพล

๓. ผาสามเงา

อยู่ในตำบลย่านรี จากอำเภอเมืองใช้เส้นทางหมายเลข ๑๑๐๗ ผ่านทางแยกไปเจดีย์ยุทธหัตถี ประมาณ ๒๕ กิโลเมตร หรือถ้าใช้ทางหลวงหมายเลข ๑ ถึงกิโลเมตรที่ ๔๖๓ จะมีทางแยกซ้าย เข้าเขื่อน ภูมิพลไปประมาณ ๑๐ กิโลเมตร ถึงอำเภอสามเงา จะมองเห็นเขาใหญ่ลูกหนึ่ง ชาวบ้านเรียกว่า ผาสามเงา เพราะที่เชิงเขาริมหน้าผานั้นเจาะเป็นช่องลึกเข้าไปในเนื้อภูเขาเรียงกัน ๓ ช่อง ประดิษฐานพระพุทธรูปปิดทองช่องละองค์ มีบันไดไม้ต่อให้นักท่องเที่ยวขึ้นไปนมัสการพระพุทธรูปได้ ตามตำนานเล่าสืบต่อกันมาว่า พระนางจามเทวี ราชธิดาแห่งกรุงละโว้เป็นผู้สร้าง เมื่อครั้งเดินทางตามลำน้ำแม่ปิงเพื่อขึ้นไปครองเมืองหริภุญไชย หรือลำพูน

อำเภอแม่สอด

๑. พระธาตุหินกิวที่ดอยดินจี่

อยู่ในเขตบ้านวังตะเคียน หมู่ ๔ ต.ท่าสายลวด ตัวเจดีย์พระธาตุตั้งอยู่บนก้อนหินขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ ที่ก้อนหินขนาดใหญ่ตั้งอยู่บนชะง่อนผาโดยมีฐานคอดกิวเหมือนจะขาดออกจากกัน โดยมีเจดีย์ทรงมอญสร้างไว้มีขนาดพอดีกับความกว้างของก้อนหิน ชาวบ้านเรียกหินมหัศจรรย์นี้ว่า “เจดีย์หินพระอินทร์แขวน” ซึ่งภายในสถูปเจดีย์มีพระธาตุประดิษฐานอยู่ จึงเป็นที่เคารพของชาวจังหวัดตากและจังหวัดใกล้เคียง ทุก ๆ ปี ในเดือนกุมภาพันธ์จะมีงานเทศกาลนมัสการพระธาตุหินกิว การเดินทาง ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๐๕ ตรงไปตลาดริมเมย แยกขวามือผ่านหมู่บ้านท่าอาจ และหมู่บ้านวังตะเคียน ถึงพระธาตุระยะทางประมาณ ๓ กิโลเมตร

๒. วัดโพธิคุณ หรือ วัดห้วยเตย

ตั้งอยู่ตำบลแม่ปะ อ.แม่สอด ริมทางหลวงหมายเลข ๑๐๕ สาย ตาก - แม่สอด บริเวณ กิโลเมตรที่ ๖๙ เป็นวัดฝ่ายอรัญวาสีหรือเป็นวัดป่าสายปฏิบัติที่ร่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้نانาชนิด ภายในวัด ออกแบบและจัดวางผังสภาพภูมิทัศน์ตลอดจนสิ่งก่อสร้างที่งดงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยเป็นผลงานการ ออกแบบและก่อสร้างตกแต่งตลอดจนการปั้นพระพุทธรูป โดยคุณสมประสงค์ ชาวนาไร่ ศิลปะปั้นติดจากวิทยาลัยครูอุบลราชธานี และมหาบัณฑิตทางด้านโบราณคดีมหาวิทยาลัยศิลปากร ท่านได้อุทิศชีวิตและจิตใจ ในการก่อสร้างนานกว่า ๑๗ ปี เพื่อถวายเป็นพุทธรูปโดยไม่ขอรับค่าตอบแทนใดๆทั้งสิ้น ตัวพระอุโบสถคล้าย เรือลำใหญ่สร้างเป็นสามชั้น ชั้นล่างไม่มีการตกแต่งใดๆ ชั้นที่สองมีการตกแต่งผนัง เพดาน และหัวเสา ชั้นที่ สามเป็นส่วนของพระอุโบสถที่ใช้สำหรับประกอบศาสนพิธีต่างๆ ตกแต่งอย่างละเอียดประณีตทั้งในส่วนของ ผนัง เสา และเพดาน ในลักษณะของประติมากรรมนูนต่ำผสมผสานกับการระบายสี ประดับกระจกและปิดทอง มีพระพุทธรูปขนาดใหญ่เป็นพระประธาน ภายนอกตัวพระอุโบสถประดับด้วยลวดลายชั้นบรมครูที่มีความละเอียดอ่อน สลับซับซ้อน ประณีตงดงาม ที่แสดงให้เห็นว่าผู้สร้างได้อาศัยรูปแบบของศิลปะตามแนวประเพณี มาสร้างสรรค์ชิ้นใหม่ ตามจินตนาการได้อย่างมีชีวิตชีวา

๓. สะพานมิตรภาพไทย-พม่า

สะพานมิตรภาพไทย-พม่า ตั้งอยู่ที่ตำบลท่าสายลวด สุดทางหลวงหมายเลข ๑๐๕ (สายตาก - แม่สอด) เป็นสะพานสร้างข้ามแม่น้ำเมยระหว่างอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก กับ เมืองเมียวดี สหภาพเมียนมาร์ มีความยาว ๔๒๐ เมตร กว้าง ๑๓ เมตร สร้างเพื่อเชื่อมถนนสายเอเชียจากประเทศไทยสู่สหภาพเมียนมาร์ ตลอดจนภูมิภาคเอเชียใต้ ถึงตะวันออกกลางและยุโรป เป็นประตูสู่อินโดจีนและอันดามัน

๔. ตลาดริมเมย

เป็นชุมชนบริเวณริมฝั่งแม่น้ำเมยในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ตรงข้ามกับอำเภอเมียวดีของ สหภาพเมียนมาร์ เป็นตลาดค้าขายสินค้าพื้นเมืองมากมายทั้งของไทยและสหภาพเมียนมาร์ เช่น หน่อไม้แห้ง ปลาแห้ง ปลาห้วย่ง เห็ดหอม ถั่ว เครื่องหนัง ผ้าซาติน ฯลฯ นอกจากนี้ยังเป็นตลาดการค้าอัญมณี เช่น หยก ทับทิม และ พลอยสีที่มาจากสหภาพพม่า การเดินทาง สามารถขึ้นรถสองแถวจากตลาดอำเภอแม่สอดไปตลาดริมเมยได้ทุกวัน

อำเภอพบพระ

๑. อุทยานแห่งชาติน้ำตกพาเจริญ มีพื้นที่ครอบคลุมตำบลช่องแคบ ตำบลพบพระ ตำบลคีรีราชย์ อำเภอพบพระ และตำบลด่านแม่ละเมา ตำบลพะวอ ตำบลพระธาตุผาแดง ตำบลแม่กุ ตำบลแม่ตาว ตำบลมหารวัน อำเภอแม่สอด สภาพทั่วไปส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ ป่าเขาสน

สถานที่ที่น่าสนใจในอุทยานฯ

- **ทุ่งดอกกระเจียว** ซึ่งเป็นดอกไม้ป่าตามธรรมชาติ ลักษณะของดอกจะใหญ่มีสีส้มสด ออกดอก

ระหว่างเดือนกรกฎาคม-ตุลาคมของทุกปีบริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติน้ำตกพาเจริญ

- **น้ำตกพาเจริญ** เป็นน้ำตกหินปูนที่เกิดจากลำห้วยหลายสายไหลมารวมกับแหล่งน้ำซับบนเขา แล้วไหลลงสู่เบื้องล่างเป็นชั้นน้ำตกเล็กๆ นับรวมได้ถึง ๘๗ ชั้น มีน้ำตลอดทั้งปี น้ำตกพาเจริญช่วงที่สวยงามคือช่วงฤดูฝน

- **บ่อน้ำร้อนพาเจริญ (ห้วยน้ำนัก)** เป็นบ่อน้ำร้อนธรรมชาติ อุณหภูมิของน้ำวัดได้ ๖๐ องศาเซลเซียส ปัจจุบันอำเภอพบพระได้จัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและศาลาพักผ่อนไว้ที่บริเวณบ่อน้ำร้อน นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมได้ตลอดทั้งปี **การเดินทาง :** ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๒๐๖ สายพบพระ - บ้านช่องแคบ แยกขวามือก่อนถึง อ.พบพระไปบ้านห้วยน้ำนัก

- **น้ำตกป่าหวาย** เป็นน้ำตกหินปูน ตั้งอยู่ที่ บ้านป่าหวาย ม.๓ คีรีราชย์ เป็นน้ำตกที่ยังคงความเป็นธรรมชาติ บริเวณน้ำตกมีสภาพป่าที่สมบูรณ์ มีน้ำไหลตลอดปี มีต้นหวายขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงเรียกน้ำตกนี้ว่า "น้ำตกป่าหวาย" มีชั้นน้ำตกมากกว่า ๑๐๐ ชั้น การเข้าชมน้ำตกต้องจอดรถที่ด้านบนน้ำตก เพื่อที่จะชมความสวยงามของน้ำตกจากชั้นบนสุดแล้วเดินลง **การเดินทาง :** ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๙๐ (แม่สอด-อุ้มผาง) บริเวณหลักกม.ที่ ๔๓ แยกซ้ายมือไปตามถนนเข้าหมู่บ้านประมาณ ๒๐ กิโลเมตร เส้นทางคดเคี้ยว

๒. แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร

- **ไร่ปฐมเพชร** แหล่งปลูกกุหลาบตัดดอกที่ใหญ่อันดับต้นๆ ใน อ.พบพระ ผนวกกับการปลูกพืชผสมผสานตามแนวพระราชดำริอีกเกือบครึ่งพื้นที่ทั้งหมดที่มีอยู่ และนอกเหนือจากการตัดดอกกุหลาบส่งขายเช่นเดียวกับผู้ปลูกกุหลาบรายอื่น ไร่ปฐมเพชรยังได้นำดอกกุหลาบใส่โหลแก้ว แล้วทำเป็นแบบสุญญากาศสวยงามเก็บไว้ได้หลายปี จำหน่ายอีกด้วย

- **ไร่เทพพิทักษ์** เป็นสวนที่คิดค้นการปลูกทับทิมสายพันธุ์ใหม่ที่มีรสชาติหวาน กรอบ เมล็ดสีแดงสด คือ ทับทิม “ศรีปัญญา” และ “ศรีสยาม” ความโดดเด่นของทับทิมสายพันธุ์สายปัญญาที่นี่ไม่เหมือนใคร เมล็ดในผลทับทิมมีสีแดงสด เนื้อเกาะกันแน่น เรียงเมล็ดได้สวยงาม ส่วนสายพันธุ์ศรีสยาม เป็นทับทิมไร้เมล็ด ทับทิมทั้งสองสายพันธุ์ได้รับการยอมรับว่าเป็นทับทิมสายพันธุ์เยี่ยมและใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของเอเชีย และยังได้นำดอกทับทิมมาอบทำเป็นชาดอกทับทิม ส่วนลูกได้นำมาผลิตน้ำทับทิมสดๆ จำหน่ายด้วย นอกจากนี้ยังปลูกส้มศรีทอง ส้มสายน้ำผึ้ง และน้อยหน่าอีกด้วย

อำเภออุ้มผาง

๑. น้ำตกทีลอซู

เป็นน้ำตกภูเขาหินปูนขนาดใหญ่ ตั้งอยู่บนความสูงจากระดับน้ำทะเล ๙๐๐ เมตร ความกว้างของตัวน้ำตกประมาณ ๕๐๐ เมตร ไหลลดหลั่นเป็นชั้นๆ มีความสูงประมาณ ๓๐๐ เมตร ล้อมรอบด้วยป่าดงดิบที่สมบูรณ์ เป็นน้ำตกที่มีความสวยงามมาก ติดอันดับ ๑ ใน ๖ ของโลก

๒. ป่าดึกดำบรรพ์

บนเส้นทางสายแม่สอด- อุ้มผาง (ทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๐) อยู่ระหว่าง กม.ที่ ๑๑๔ - ๑๑๖ เป็นป่าที่มีต้นมหัศจรรย์ (Tree Fern) และกลุ่มเฟิร์นชนิดอื่นๆ อยู่อย่างมากมายบริเวณริมทาง

๓. แหล่งอนุรักษ์พันธุ์ปลารธรรมชาติ ลำห้วยยะแม่

อยู่ในพื้นที่ ต.แม่กลอง เป็นแหล่งที่มีการอนุรักษ์พันธุ์ปลาน้ำจืดที่มีปลาอาศัยอยู่อย่างมากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ตัวโดยเฉพาะปลาปุง (ปลาพวง), ปลาตะเพียน, ปลาสะปาก ฯลฯ การเดินทาง : บนเส้นทางสายแม่สอด- อุ้มผาง (ทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๐) เลี้ยวซ้ายประมาณ กม. ๑๖๐ ก่อนถึงตัวเมืองอุ้มผาง ๔ กม. ระยะทางประมาณ ๓ กม.

๔. บึงลากาโต หรือบึงมรกต

เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ทำทายนักบุกเบิก ตั้งอยู่ที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร (ฝั่งตะวันออก) อ.อุ้มผาง ลากะโต มีลักษณะเป็นบึงใหญ่ตามธรรมชาติกลางป่าดิบ (คาดว่าจะเป็ปากปล่องภูเขาไฟที่ดับแล้ว) ในช่วงฤดูฝนพื้นที่บึงจะขยายกว้างเป็นร้อยไร่ เป็นแหล่งอาศัยของ เป็ดก่า ที่หายาก และพบในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้น การเดินทางต้องล่องเรือยางลำน้ำแม่กลองจากบ้านปะหละทะ ไปยังน้ำตกทีลอเล พักค้างแรมริมน้ำ ๑ คืน รุ่งขึ้นเดินทางต่อไปยังบึงลากะโต ผ่านป่าพรุน้ำจืด ใช้เวลาประมาณ ๓ ชั่วโมง พักค้างแรมริมบึงอีก ๑ คืน รุ่งขึ้นเดินทางกลับออกมาพักค้างแรมที่น้ำตกหินแดง หรือถ้ามีแรงสามารถเดินทางกลับสู่บ้านเซปะหละทะได้เลย

อำเภอแม่ระมาด

๑. วัดดอนแก้ว

ตั้งอยู่หลังที่ว่าการอำเภอแม่ระมาด มีพระพุทธรูปแกะสลักหินอ่อน เป็นประติมากรรมของพม่า ที่แกะสลักขึ้นพร้อมกัน ๓ องค์ องค์ที่ ๑ ประดิษฐานที่ประเทศปากีสถาน องค์ที่ ๒ ประดิษฐานที่ประเทศอินเดีย และองค์ที่ ๓ ได้อัญเชิญมาจากเมืองย่างกุ้ง มาประดิษฐานในวิหารของวัดดอนแก้ว เป็นพระพุทธรูปที่งดงาม มีขนาดหน้าตักกว้าง ๕๐ นิ้ว สูง ๖๓ นิ้ว

๒. อุทยานแห่งชาติขุนพะวอ

ขุนพะวอเป็นผืนป่าบนเทือกเขาสลักขับ ซ้อนทางด้านตะวันตกในเขตจังหวัดตาก ความชุ่มชื้นของป่าดงดิบที่ปกคลุมอยู่อย่างหนาแน่น ทำให้อุทยานแห่งชาติแห่งนี้แหล่งต้นน้ำของลำห้วยหลายสาย และเกิดน้ำตกสวยงามหลายแห่ง ภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติขุนพะวอมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๑๓๗,๕๐๐ ไร่ หรือ ๒๒๐ ตารางกิโลเมตร อยู่ในอำเภอแม่สอด และอำเภอแม่ระมาด

จังหวัดตากโดยกรมป่าไม้ได้พิจารณาแล้วเนื่องจากปัจจุบันพื้นที่ป่าบริเวณต่างๆ กำลังถูกบุกรุกทำลายและยึดถือครอบครองเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาล ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ไว้ให้คงอยู่ในรูปของอุทยานแห่งชาติ จึงได้ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดำเนินการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติมและกรมป่าไม้ได้รับรายงานจากเจ้าหน้าที่ที่ทำการสำรวจพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ละเมา ป่าแม่ระมาด ป่าสามหมื่น จังหวัดตาก เนื้อที่ประมาณ ๒๒๐ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๓๗,๓๕๐ ไร่ มีสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร มีสัตว์ป่าหลายชนิด มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่ง มีอาณาเขตทิศเหนือจดถนนหมายเลข ๑๑๗๕ ทิศใต้จดถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๕ ทิศตะวันออกจดที่ทำกินหมู่บ้านพะวอ หมู่บ้านแม่ละเมา อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช ทิศตะวันตกจดพื้นที่เขตป่านิคมสหกรณ์แม่สอด ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ละเมา ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ อุทยานแห่งชาติขุนพะวอได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ ลำดับที่ ๑๑๕ ของประเทศไทย โดยประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนที่ ๙๖ ก ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ มีเนื้อที่ประมาณ ๒๔๗,๙๕๗ ไร่ หรือ ๓๙๖.๗๓ ตารางกิโลเมตร

๓. ประเพณีแหล่งสร้างลอง (แห่ลูกแก้ว)

แหล่งสร้างลอง ประกอบพิธีที่วัด แม่สอดนำด้าน อำเภอแม่ระมาด กลางเดือนมีนาคม - ต้นเดือนเมษายน พิธีกรรม “แห่” เป็นคำภาษาไทยใหญ่ แปลว่า แห่ “สร้างลอง” หมายถึง ลูกแก้ว ชาวไทยใหญ่และชาวไทยใหญ่ผู้นับถือพระพุทธศาสนาในเขตอำเภอแม่สอด มักจะทำการบวชเณร ซึ่งเป็นลูกแก้วในช่วงปิดภาคเรียน ระหว่างเดือนมีนาคม - เดือนเมษายน ของทุกปี เนื่องจากว่างจากการทำงานและลูกหลานไม่ได้ไปโรงเรียน ทั้งต้องการให้ลูกหลานได้มีโอกาสศึกษาพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าในช่วงปิดเทอมนี้ด้วย

อำเภอท่าสองยาง

อุทยานแห่งชาติแม่เมย สถานที่ที่น่าสนใจในอุทยานฯ ได้แก่

- จุดชมทะเลหมอกหลังที่ทำการอุทยานฯ มีความสูงประมาณ ๑,๑๐๐ เมตร เป็นจุดที่ชมทะเลหมอกได้กว้างไกลและชมพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก จุดนี้เหมาะกับนักท่องเที่ยวที่นิยมเดินป่า เพราะต้องเดินทางเข้าไป ๓-๔ ชั่วโมง และต้องพักแรม ๑ คืน เพื่อชมทิวทัศน์ที่สวยงาม

- ม่อนครูบาใสและม่อนพูนสุดา อยู่ห่างกันประมาณ ๒๐๐ เมตร สามารถชมทะเลหมอกยามเช้าและพระอาทิตย์ตกดินอยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ ๗ กิโลเมตร

- ม่อนกิวลม หรือ ม่อนแม่ระเมิง เป็นจุดที่นักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยวมากที่สุดเพื่อดูพระอาทิตย์ยามเช้าเหนือทะเลหมอก ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ไปทางทิศเหนือประมาณ ๑๔ กิโลเมตร

- ม่อนปุยหมอก เป็นทุ่งหญ้าและหุบเขาสามารถพักแรมได้ และต้องเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างไปเอง เช่น ไฟฉาย น้ำ อาหาร เครื่องนอน มีทิวทัศน์สวยงาม และบรรยากาศเย็นสบาย ตอนเช้าหากฟ้าเปิดจะมองเห็นทะเลหมอกสีขาวที่สวยงามยิ่งนัก ใกล้เคียงบริเวณจะพบหลุมขุดแร่เป็นระยะๆ เพราะที่นี่เคยเป็นพื้นที่สัมปทานเหมืองแร่มาก่อนและบริเวณกลางป่ามีเจดีย์ซึ่งเป็นที่บรรจุอัฐิของหญิงสาวที่มาผูกคอตายเพราะผิดหวังในความรัก ทางอุทยานฯ ได้จัดเป็นเส้นทางเดินป่า “เล่นน้ำตกผาเทวะ พักแรมทุ่งหญ้านิรนาม ชมทะเลหมอก” ซึ่งนักท่องเที่ยวต้องติดต่อขอเจ้าหน้าที่นำทางก่อนทุกครั้ง

- ถ้ำแม่อุสุ การเดินทางเข้าไปชมถ้ำจะต้องเดินลุยไปตามลำห้วยแม่อุสุ (ช่วงฤดูฝนเข้าชมถ้ำไม่ได้เนื่องจากระดับน้ำในลำธารจะสูงมาก) ภายในถ้ำกว้างใหญ่ เพดานสูง อากาศโปร่ง มีหินงอก หินย้อยรูปร่างต่างๆ แปลกตาสวยงามมากทางด้านทิศตะวันตกของตัวถ้ำจะพบโพรงหินขนาดใหญ่ ในช่วงบ่ายจะปรากฏความสว่างเหมือนมีลำแสงของสปอตไลท์ส่องเข้ามา ทำให้ถ้ำดูสวยงามอย่างยิ่งเปรียบเสมือนเป็นฉากหนึ่งแห่งโรงละครใต้พิภพ ทางเดินไม่ลำบาก หากปีนขึ้นไปจนทะลุโพรงหินจะยิ่งสวยงาม เมื่อเดินเข้าไปในถ้ำสักระยะหนึ่งแล้ว หันกลับมาดูทางเข้าจะเห็นลำห้วยที่ไหลคดเคี้ยวออกจากถ้ำที่มีดไหลไปสู่ปากถ้ำที่สว่าง และบริเวณด้านหลังเป็นทุ่งหญ้าสีเขียวสวยงาม การเดินทาง : อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอท่าสองยางไปทางเหนือประมาณ ๑๒ กิโลเมตร บนเส้นทางสายแม่สอด-แม่สะเรียง (ทางหลวงหมายเลข ๑๐๕) เลยกิโลเมตรที่ ๙๔ ไปเล็กน้อย จะพบทางแยกซ้ายมือเข้าไปอีกประมาณ ๒ กม.

- ป่าดึกดำบรรพ์ บนเส้นทางสายแม่สอด-แม่สะเรียง (ทางหลวงหมายเลข ๑๐๕) อยู่ระหว่าง กม.ที่ ๑๕๑-๑๕๔ มีต้นมหัศจรรย์ (Tree Fern) และกลุ่มเฟิร์นชนิดอื่นๆ อยู่อย่างมากมายบริเวณริมทาง

/ สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติอื่นๆ...

สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติอื่นๆ

จังหวัดตากมีอุทยานแห่งชาติ ๖ แห่ง พื้นที่รวม ๕.๖ แสนไร่ ประกอบด้วยอุทยานแห่งชาติ ลานสาง อุทยานแห่งชาติแม่ปิง อุทยานแห่งชาติจากสินมหาราช อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า อุทยานแห่งชาติ น้ำตกพาเจริญ และอุทยานแห่งชาติแม่เมย เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตป่าสงวน ๕ แห่ง พื้นที่รวม ๓.๗ ล้าน ไร่ ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันออก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ ป่าแม่ตื่น

สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดตาก

ปัจจุบันนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดตากเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงเดือนตุลาคม – มกราคม ซึ่งเข้าสู่ฤดูหนาวเป็นช่วงฤดูท่องเที่ยวของภาคเหนือ (High Season) แต่หลังจากช่วงเวลาดังกล่าวนักท่องเที่ยวก็จะลดลง

สินค้าทางการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดตาก ได้แก่

- ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง (น้ำตกที่ล่อชู)
- เขื่อนภูมิพล
- อุทยานแห่งชาติ (ตากสินมหาราช, ลานสาง, แม่เมย, ขุนพระวอ, น้ำตกพาเจริญ)
- ตลาดชายแดนไทย-พม่า (อ.แม่สอด)
- งานประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีป ๑,๐๐๐ ดวง ซึ่งถวายพระราชทาน
- งานแข่งขันจักรยานเสือภูเขานานาชาติ

วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

วิสัยทัศน์

“เมืองน่าอยู่ ประตุการค้าชายแดน”

ประเด็นยุทธศาสตร์

๑. การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน และแก้ไขปัญหาความยากจน

กลยุทธ์ : พัฒนาระบบสุขภาพ การศึกษา ชีวิต การงาน รายได้ ที่อยู่อาศัย ครอบครัว และชุมชน การคมนาคม และสนับสนุนการทำงานเครือข่ายการรวมกลุ่มชุมชน

๒. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ : ๑. บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ป่าไม้ แหล่งน้ำ

๒. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยการลดความเสี่ยงและผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติอย่างเป็นระบบ

๓. การพัฒนาผลิตภาพทางการเกษตร

กลยุทธ์ : ๑. ส่งเสริมการทำเกษตรที่ยั่งยืน อาทิ การเกษตรที่ดีและเหมาะสม เกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ บนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

๒. พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๔. การส่งเสริมการท่องเที่ยว สินค้า OTOP และการค้าชายแดน

กลยุทธ์ : ๑. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยว

๒. พัฒนาคุณภาพและการจำหน่ายสินค้า OTOP

๓. ส่งเสริมการค้าชายแดน

๕. การรักษาความมั่นคงชายแดนและความสงบเรียบร้อย

กลยุทธ์ : ๑. สร้างขีดความสามารถในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงชายแดน

๒. สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน

๖. การบริหารจัดการที่ดี

กลยุทธ์ : ๑. พัฒนาระบบการให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกประชาชนและข้าราชการ

๒. สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภาครัฐ